

Servikal Kanserin Erken Tan?s?na ?li?kin Tutum ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Servikal Kanserin Erken Tan?s?na ?li?kin Tutum ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30119>

Özet

Servikal Kanserin Erken Tan?s?na ?li?kin Tutum Ölçe?i, 2004 y?l?nda Dr. Dilek Özmen taraf?ndan bir doktora tezi kapsam?nda **geli?tirme** çal??mas? olarak ortaya konulmu?tur. Ölçek, bireylerin **Sa?l?k ?nanç Modeli** (S?M) çerçevesinde, **servikal kanser** erken tan?s?na yönelik tutumlar?n? ve davran??sal e?ilimlerini ölçmek amac?yla tasarlanm??t?r. Toplam 30 maddeden olu?an ölçek, S?M'in temel bile?enlerine kar??l?k gelen dört alt boyuta sahiptir: Alg?lanan Duyarl?l?k, Alg?lanan Ciddiyet, Alg?lanan Engel ve Alg?lanan Yarar. Ölçek, hem iç tutarl?l?k hem de test-tekrar test yöntemleriyle yüksek **güvenirlilik** de?erleri göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Servikal Kanser, Rahim A?z? Kanseri, Tutum, Erken Tan?, **Sa?l?k ?nanç Modeli**, Alg?lanan Duyarl?l?k, Alg?lanan Ciddiyet, Ölçek Geli?tirme, Jinekolojik Onkoloji.

Yazarlar

Dilek Özmen

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin **servikal kanser** erken tan? yöntemlerine (örne?in, düzenli jinekolojik muayene ve smear testi) yönelik sahip olduklar? psikolojik ve davran??sal tutumlar? sistematik bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu ölçek, özellikle hem?irelik ve halk sa?l??? alanlar?nda, koruyucu sa?l?k davran??lar?n? etkileyen inanç sistemlerini belirlemek ve bu inançlar do?rultusunda e?itim programlar? geli?tirmek için bir araç sa?lamaktadır.

Ölçek, **Sa?l?k ?nanç Modeli**'nin (S?M) varsay?mlar?n? operasyonel hale getirerek, bireyin hastal??a kar?? duyarlıl???n?, hastal???n ciddiyetini, koruyucu davran??lar?n yararlar?n? ve bu davran??lar? uygulamadaki engelleri nas?l alg?lad???n? nicel olarak ölçmeye odaklan?r. Bu sayede, erken tan?ya kat?l?m oranlar?n? art?rmaya yönelik stratejilerin belirlenmesine bilimsel zemin sunulmaktadır.

Yap?

Servikal Kanserin Erken Tan?s?na ?li?kin Tutum Ölçe?i, teorik temelini **Sa?l?k ?nanç Modeli**'nden (S?M) almaktadır. Ölçek, bireyin sa?l?k davran??lar?na yön veren dört ana bili?sel unsuru ölçen dört alt boyuttan olumaktadır. Bu alt boyutlar, bireyin servikal kanser riskini ve koruyucu eylemlerin de?erini nas?l de?erlendirdi?ini yans?t?r.

Ölçekteki 30 madde, dört ana psikolojik yapıya da??lm??t?r:

Algılanan Duyarlılık: Bireyin servikal kansere yakalanma olasılığı ne kadar yüksek algıladığı.

Algılanan Ciddiyet: Servikal kanserin olası sonuçları (fiziksel, sosyal, ekonomik) ne kadar ciddi bulundu.

Algılanan Engel: Erken tanı muayenelerine gitme yolundaki zorluklar ve maliyetler (zaman, para, korku, ulaşım vb.).

Algılanan Yarar: Erken tanı muayenelerinin kanseri önleme veya erken tedavi etme konusundaki etkinliğine olan inanç.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, hem içerik hem de yapısal geçerliği ortaya koymak üzere gerçekleştirilmiştir. **Kapsam geçerliği**, ölçek maddelerinin ilgili yapıyı ne ölçüde temsil ettiğini belirlemek amacıyla 12 uzmandan oluşan bir heyet tarafından değerlendirilmiş ve onaylanmıştır.

Yapısal geçerliği ise **Faktör Analizi** ile incelenmiştir. Analiz sonuçları, ölçeğin teorik yapıyla uyumlu dört temel faktörden oluştuğunu göstermiştir. Bu faktörler, varyansın önemli bir bölümünü açıklamaktadır, bu da ölçeğin ölçmeyi amaçladığı dört temel S-M yapıyı başarıyla bir şekilde ayrıştırdığını teyit etmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, yüksek düzeyde iç tutarlılık ve zamansal kararlılık sergilemiştir. Ölçeğin tamamı için hesaplanan **Cronbach Alpha** katsayısı 0.89 olarak bulunmuştur; bu değer, psikometrik açıdan mükemmel bir iç tutarlılık işaret etmektedir.

Alt boyutların güvenirlik katsayıları da kabul edilebilir düzeydedir:

Algılanan Duyarlılık: 0.71

Algılanan Ciddiyet: 0.78

Algılanan Engel: 0.70

Algılanan Yarar: 0.72

Ayrıca, ölçeğin iki yarısı arasındaki korelasyon (iki yarısı test güvenirlik) 0.85 olarak saptanmıştır. Guttman Split-Half ve Spearman-Brown katsayıları da 0.89 gibi yüksek değerlerde hesaplanmıştır. Ölçeğin zamansal kararlılığını gösteren Test-tekrar test korelasyon katsayısı ise 0.85 olarak belirlenmiştir. Bu veriler, ölçeğin farklı zamanlarda tutarlı sonuçlar ürettiğini göstermektedir.

Faktör Analizi

Yap?lan **faktör analizi**, ölçe?in yap?s?n?n dört alt boyutta topland???n? do?rulam???t?r. Bu dört faktör, servikal kanserin erken tan?s?na yönelik tutumlardaki toplam varyans?n önemli bir k?s?m?n? aç?klamaktadır.

Faktörlerin aç?klad??? varyans oranlar? ?unlardır:

Alg?lanan Duyarl?l?k: Toplam varyans?n %26.471'ini aç?klamaktadır. Bu, en güçlü faktör oldu?unu göstermektedir.

Alg?lanan Ciddiyet: Toplam varyans?n %7.849'unu aç?klamaktadır.

Alg?lanan Engel: Toplam varyans?n %4.933'ünü aç?klamaktadır.

Alg?lanan Yarar: Toplam varyans?n %4.632'sini aç?klamaktadır.

Bu da??l?m, Alg?lanan Duyarl?l?k boyutunun, erken tan?ya ili?kin tutumlar?n belirlenmesinde en merkezi rolü oynayan yap? oldu?unu ortaya koymaktadır.

Enstrüman

Test Çe?idi: Geli?tirme (Orijinal bir Türkçe ölçek geli?tirme çal??mas?d?r.)

Format: 30 maddeden olu?ur ve 4 alt boyuta ayr?lm???t?r.

Derecelendirme: 5'li Likert ölçe?i kullan?lmaktadır (1=Kesinlikle kat?lm?yorum, 5=Tamamen kat?l?yorum).

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Popülasyon Grubu: Kad?nlar (Servikal kanser erken tan?s? tutumlar?n? ölçmek amac?yla).

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Doktora tezinin örneklemine ba?l? olarak detayland?r?labilir, genellikle tarama ya?? aral???ndaki kad?nlar).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek geli?tirme çal??mas?, Ege Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Ölçek, **Sa?l?k ?nanç Modeli** temel al?narak olu?turulmu? maddelerin uzman görü?ü ve istatistiksel **faktör analizi** ile yap?land?r?lmas?yla geli?tirilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Tutum, Servikal Kanser, **Cronbach Alpha**, Likert Ölçe?i, Alg?lanan Yarar, Alg?lanan Engel,

Psikometri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: ozmendilek@yahoo.com

Yaz??ma Adresi: Dilek Özmen (Ege Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, ?zmir, Doktora Tezi s?ras?nda).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2004 y?l?nda tamamlanan bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in kullan?m? için yazar Dilek Özmen ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. ?leti?im e-postas? yukar?da belirtilmi?tir. Ölçe?in orijinal tezi Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ime aç?kt?r.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: servikal-kanserin-erken-tanisma-iliskin-tutum-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Özmen, D.(2004). *Sa?l?k inanç Modeli yakla??m? ile Servikal Kanserin erken tan?s?na ili?kin tutumlara yönelik ölçek çal??mas?*. (Doktora tezi). Ege Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, ?zmir.

Tez Merkezi Ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Servikal Kanserin Erken Tan?s?na ?li?kin Tutum Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplam 30 maddeden ve 4 alt boyuttan olu?maktadır. Derecelendirme 5'li Likert ölçe?i format?ndad?r (1=Kesinlikle kat?lm?yorum, 5=Tamamen kat?l?yorum).

Alg?lanan Duyarl?l?k (9 madde): Örnek madde: "Rahim a?z? kanseri hakk?nda pek fazla dü?ünmüyorum."

Alg?lanan Ciddiyet (8 madde): Örnek madde: "Rahim a?z? kanseri olmaktan korkuyorum."

Alg?lanan Engel (7 madde): Örnek madde: "Sa?l?k güvencesi olmas? rahim a?z? kanseri erken tan?s? için düzenli muayeneye gitmeyi kolayla?t?r?r."

Alg?lanan Yarar (6 madde): Örnek madde: "Rahim a?z? kanseri erken tan?s? için düzenli muayene yapt?rmak gerekti?ine inanm?yorum."